

po 1 000 eur, [REDAKTOROVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie 800 eur, sťažovateľom [REDAKTOROVANÉ], [REDAKTOROVANÉ] a [REDAKTOROVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie po 500 eur, ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť sťažovateľom trovy konania 11 616,62 eur a zaplatiť ich na účet ich právneho zástupcu JUDr. Petra Franku, PhD., advokátska kancelária s. r. o., Popradská 82, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Ústavnej sťažnosti [REDAKTOROVANÉ] nevyhovuje.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uzneseniami č. k. II. ÚS 151/2021 z 18. marca 2021 a č. k. III. ÚS 227/2021 zo 16. marca 2021 prijal podľa zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavné sťažnosti sťažovateľov, ktorou sa domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 131/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“). Ústavné sťažnosti boli spojené na spoločné konanie uznesením pléna ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 28/2021-8 zo 14. apríla 2021.

2. Z obsahu ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovatelia vystupujú v procesnom postavení žalovaných v napadnutom konaní, ktorého predmetom je nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vyplývajúcej zo zmluvy o dielo.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia zhodne namietajú, že napadnuté konanie trvá už takmer 8 rokov, pričom v jeho priebehu došlo k opakovaným zbytočným priet'ahom zapríčineným okresným súdom spočívajúcich v jeho nečinnosti aj v nesprávnom postupe. Ten spočíval najmä v tom, že Krajský súd v Košiciach uznesením z 13. februára 2020 zrušil rozsudok okresného súdu okrem zamietavého výroku a vec vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie. Prvým priet'ahovým obdobím spôsobeným súdom bolo obdobie po vydaní uznesenia o prerušení konania z 13. decembra 2013. Okresný súd tak učinil iniciatívne z fakultatívneho dôvodu (bez toho, aby sa čo i len pokúsil využiť iné vhodné opatrenia) a bez akéhokoľvek upovedomenia sporových strán o možnosti použitia tohto postupu a umožnenia vyjadrenia sa k nemu.

3.1 V dôsledku odvolaní podaných oboma procesnými stranami proti uzneseniu o prerušení konania odvolací súd následne toto síce zrušil, avšak rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu o prerušení

konania bolo doručené na okresný súd až 3. júla 2014. Bezdôvodne, resp. bez reálneho právneho základu bol teda v tomto prípade nesprávnym procesným postupom okresným súdom spôsobený prieťah v období od 13. decembra 2013 do 3. júla 2014, teda v rozsahu takmer 7 mesiacov.

3.2 Ďalším prieťahovým obdobím bolo obdobie po vydaní uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania z 23. februára 2016, ktorým okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, v ktorom však uložil znalcovi otázky, ktoré neboli požadované ani jednou z procesných strán. Opätovne nasledovalo odvolanie zo strany žalovaných, ktoré však okresný súd nesprávne v rozpore s § 374 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a § 357 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) predložil odvolaciemu súdu, ktorý mu vec vrátil ako predčasne predložený až 21. novembra 2016. Toto obdobie (od 23. februára 2016 v rozsahu takmer 9 mesiacov) tiež možno považovať za konanie s prieťahmi v dôsledku nesústredenej práce súdu.

3.3 Za vážny dôvod považujú sťažovatelia opakované odročenie pojednávania bez uvedenia nového termínu pojednávania (06/2017 a 11/2017), čo je v rozpore s citovaným § 184 ods. 1 CSP.

3.4 Posledným prieťahovým obdobím je obdobie od rozhodnutia okresného súdu vo veci samej od 4. septembra 2018 až do dnešných dní (viac ako 2 roky a 3 mesiace), keď okresný súd nezákonne vo veci rozhodol, čo viedlo odvolací súd k zrušeniu jeho rozhodnutia a vráteniu veci na ďalšie konanie. Sťažovatelia sú teda toho názoru, že uvedené procesné pochybenia, nesprávny a nesústredený postup a nečinnosť vo svojom súhrne naplnili porušenie ich práv, keďže ich vec nie je právoplatne skončená.

4. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde (berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že spor možno hodnotiť ako skutkovo obťažný vzhľadom na počet žalovaných, obsiahlosť celého spisového materiálu, množstvo podaných procesných návrhov na zámenu účastníkov konania, o ktorých bolo potrebné rozhodnúť, a podobne uviedol tiež podrobnú chronológiu procesných úkonov sporových strán a samotného súdu, ktorú ústavný súd skonfrontoval so svojimi zisteniami vyplývajúcimi z obsahu súdneho spisu.

6. Konanie začalo 13. marca 2013 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie zmluvnej pokuty. Z jeho priebehu vyplývajú tieto podstatné skutočnosti. Dňa 3. júna 2013 bol vydaný platobný rozkaz, proti ktorému 19. júna 2013 sťažovatelia ako žalovaní podali odpor. Dňa 17. októbra 2013 podal žalobca návrh na zámenu účastníkov konania na strane žalovaných a uznesením z 13. decembra 2013 bolo konanie prerušené do právoplatného skončenia konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 34 Cb 87/2011, avšak krajský súd toto uznesenie okresného súdu zrušil. Prvé pojednávanie sa konalo 3. marca 2015 a bolo odročené na neurčito s tým, že

sporovým stranám bola poskytnutá 30-dňová lehota na prípadné mimosúdne riešenie sporu a na predloženie potrebných listín. Uznesením z 15. mája 2015 bolo rozhodnuté o ďalšej zámene na strane žalovaných, ktorú uplatnil žalobca návrhom 31. marca 2015 a 27. novembra 2015, okresný súd čiastočne zastavil konanie a 1. decembra 2015 rozhodol o nepripustení zmeny žaloby. Súčasne 1. decembra 2015 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito pre účely predloženia ďalších dôkazov. Dňa 23. februára 2016 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, proti ktorému uzneseniu sa právny zástupca žalovaných odvolal, a 21. apríla 2016 bol spis predložený odvolaciemu súdu, odkiaľ bol vrátený 21. novembra 2016 ako bezdôvodne predložený. Dňa 19. mája 2016 podal žalobca ďalší procesný návrh, o ktorom okresný súd rozhodol 6. marca 2017. Ďalšie pojednávanie sa konalo 5. júna 2017 a bolo odročené na neurčito. Dňa 10. júla 2017 bola zasielaná urgencia právneho zástupcovi žalovaných na splnenie súdom uloženej povinnosti, ktorú nesplnil v lehote 20 dní pod hrozbou uloženia poriadkových opatrení. Pojednávanie 13. novembra 2017 bolo zrušené z dôvodu účasti zákonného sudcu na pohrebe kolegu a 7. decembra 2017 doručil právny zástupca žalobcu ďalší procesný návrh na zámenu sporovej strany (strana žalovaných). O uvedenom návrhu bolo rozhodnuté uznesením z 10. januára 2018. Dňa 9. apríla 2018 predložil právny zástupca žalobcu ďalší procesný návrh na zámenu účastníka na strane žalovaného a pojednávanie 10. apríla 2018 sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito z dôvodu nutnosti rozhodnutia o tomto procesnom návrhu. Dňa 23. mája 2018 bolo určené pojednávanie na 17. júl 2018, o odročenie ktorého požiadal právny zástupca žalovaných. Na základe tejto žiadosti bolo pojednávanie odročené na 4. september 2018, na ktorom bolo vo veci rozhodnuté. Dňa 13. decembra 2018 bol spis predložený na rozhodnutie odvolaciemu súdu a 20. marca 2020 bol spis vrátený okresnému súdu s rozhodnutím, ktorým bol rozsudok okrem zamietavého výroku zrušený a v rozsahu zrušenia bola vec vrátená na ďalšie konanie. Dňa 15. apríla 2020 bol spis pridelený inému zákonnému sudcovi po tom, ako pôvodne konajúci sudca prestal vykonávať funkciu sudcu odchodom do starobného dôchodku. Dňa 10. decembra 2020 predložil žalobca ďalší procesný návrh na „zámenu účastníka konania“, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením z 29. januára 2021.

Okresný súd ďalej uviedol, že prekážkou postupu súdu podľa § 161 a nasl. CSP bolo prerušenie konania 13. decembra 2013. Podľa jeho názoru spôsobili prietahy sťažovatelia, pretože vyjadrenie vo veci samej predložili oneskorene až 21. marca 2016. Keďže nepredložili súdom žiadané doklady, boli na ich predloženie urgovaní 10. júla 2017. Požiadali tiež o odročenie pojednávania určeného na 17. júl 2018. Ako objektívny prietah v konaní okresný súd vníma obdobie pandémie, ktoré trvalo od 20. marca 2020 do 29. januára 2021 a tiež k dĺžke konania prispela značná personálna poddimenzovanosť okresného súdu ako jedného z najväčších súdov prvej inštancie v Slovenskej republike, ktorý patrí k najzaťaženejším súdom z hľadiska nápadu v jednotlivých hlavných agendách – občianskoprávnej, trestnoprávnej, rodinnoprávnej, vo vedľajších agendách pripadajúcich k hlavným agendám a tiež zostatkom exekučných vecí. S prihliadnutím na všetky objektívne skutočnosti i s ohľadom na rozhodovaciu prax ústavného súdu považuje okresný súd sťažovateľmi požadované finančné zadost'učinenie za výrazne neprimerané.

III.2. Replika sťažovateľov:

7. Sťažovatelia vo svojej replike uviedli, že sú toho názoru, že tieto námietky okresného súdu sú irelevantné v kontexte posudzovania zodpovednosti za rozhodovanie v primeranej lehote.

Predložené vyjadrenie a dôvody, ktorými okresný súd ospravedlňuje svoju nečinnosť, idú z pohľadu zodpovednosti za vzniknuté prieťahy na jeho vrub. Pokiaľ ide o prekážky s pandémiou COVID-19, tak tieto vznikli až od 22. januára 2021. Treba pritom podotknúť, že podľa zákona platí, že v čase mimoriadnej situácie alebo núdzového stavu sa vykonávajú pojednávania, hlavné pojednávania a verejné zasadnutia v týchto veciach: konanie v civilnom sporovom konaní a v civilnom mimosporovom konaní, ak strany sporu alebo účastníci konania súhlasili s pojednávaním v ich neprítomnosti. Sporové strany neboli počas tohto obdobia dopytované, či súhlasia s pojednávaním v ich neprítomnosti, teda okresný súd sa ani nepokúšal v tejto veci konať. Preto uvedený argument považujeme za neudržateľný. Pokiaľ ide o odvolávanie sa na zmenu zákonného sudcu ako dôvod prieťahov, odkazujú na judikatúru ústavného súdu, ktorá takéto dôvody neakceptuje.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru je založená na nečinnosti, nesústredenej a nesprávnej činnosti okresného súdu v namietanom konaní, ktoré nie je od roku 2013 právoplatne skončené.

9. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

9.1. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prieťahov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku.

9.2. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

9.3. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného

sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prieťahov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

10. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej lehote) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa jej práv (pozri napr. I. ÚS 47/96, II. ÚS 22/96). Prieťahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) vo svojich rozhodnutiach (rozsudok ESĽP vo veci H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, rozsudok ESĽP vo veci Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a rozsudok ESĽP vo veci Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prieťahov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť. Podľa stabilizovanej judikatúry sa otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, skúma s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä z pohľadu troch základných kritérií: zložitnosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 272/04). V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa [Comingersoll S.A. (Veľká komora), Sürmeli proti Nemecku (Veľká komora), Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, rovnako tak aj I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07)].

11. V tejto veci ide o konanie, ktorého predmetom je nárok žalobcov na zaplatenie zmluvnej pokuty vyplývajúcej zo zmluvy o dielo, ktorú uzavrel so žalobcom pôvodný správca bytového domu, ktorý spravoval nehnuteľný majetok (byty) žalovaných. Podľa názoru ústavného súdu ide o skutkovo komplikovanú vec, keď na strane žalovaných v úvodnom žalobnom návrhu žalobcovia označili 65 následne až 97 osôb, čo mohlo mať nepochybne vplyv na doterajšiu dĺžku tohto konania. Niektorí zo žalovaných v priebehu konania zomreli, v dôsledku čoho došlo k zmene subjektov na strane žalovaných, v iných prípadoch k takejto zmene došlo v dôsledku prevodu vlastníctva k bytu v obytnom dome. Ani veľký počet žalovaných však nemôže ospravedlniť viac ako 8 rokov trvajúce konanie, v priebehu ktorého sťažovateľa boli v potrebnej miere súčinnosť, sporu pripisovali veľký význam, pretože boli zastúpení právnym zástupcom. S týmto konaním navyše súvisia aj ďalšie dve konania medzi sporovými stranami, ktoré sú vedené na okresnom súde pod sp. zn. 37 C 188/2015 a sp. zn. 34 Cb 87/2011, ktoré tiež nie sú právoplatne skončené.

12. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prieťahov v súdnom konaní ústavný súd zistil, že sťažovatelia neprispeli zásadnou mierou

k predĺženiu konania. Nariadených pojednávani sa zakaždým zúčastňoval ich právny zástupca. Pojednávania teda nebolo potrebné odročovať pre ich neúčast'. Súdom určenú lehotu nedodržel právny zástupca dvakrát, prekročil ju iba nepatrne a raz požiadal o odročenie pojednávania určeného na 17. júl 2018, ktoré bolo odročené na 4. september 2018, na ktorom vo veci bolo aj rozhodnuté.

13. Tretím hodnotiacim kritériom je samotný postup okresného súdu. Ako vyplýva zo stavu konania, je nepochybné, že argumenty sťažovateľov sú vo väčšom rozsahu dôvodné a ústavný súd sa s ich námietkami uvedenými v bodoch 3.1 až 3.3 stotožňuje. Okresný súd nedokázal svoju činnosť organizovať tak, aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty sťažovateľov. Konal nesústredene a neefektívne, v dôsledku čoho jeho rozsudok vo veci samej z 20. septembra 2018 odvolací súd zrušil z dôvodu nesprávneho výroku a nedostatočného odôvodnenia (body 28 a 29 odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu). Z ústavnoprávneho hľadiska ústavný súd nemohol akceptovať doterajšiu dĺžku tohto konania, aj keď sa okresný súd bránil objektívnymi okolnosťami majúcimi vznik priedáhov v konaní. Otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priedahom v konaní (I. ÚS 19/00, III. ÚS 399/2011). Nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedáhov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priedahy v súdnom konaní. Avšak v dôsledku mimoriadnej pandemickej situácie na území Slovenskej republiky túto prekážku považuje čiastočne ústavný súd za objektívnu skutočnosť brániacu skončeniu veci (obdobne III. ÚS 187/2020).

14. Ústavný súd na základe vykonaného posúdenia dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priedáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (prvý výrok nálezu).

15. Vo vzťahu k sťažovateľke [REDAKOVANÉ] ústavný súd sťažnosti nevyhovel. Zo spisu okresného súdu zistil, že okresný súd uznesením č. k. 16 C 131/2013-763 z 18. apríla 2018 právoplatným 23. apríla 2018 pripustil, aby z konania vystúpila a hoci následne uznesením č. k. 16 C 131/2013-1166 z 29. januára 2021 do konania opäť vstúpila, uznesenie okresného súdu o jej pristúpení do konania v čase podania ústavnej sťažnosti nebolo ešte právoplatné, čiže nemala legitimáciu na podanie tejto sťažnosti (piaty výrok nálezu).

16. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

16.1 Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

16.2 V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľov ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov (druhý výrok nálezu).

Finančné zadosťučinenie a trovy konania

V.1. Finančné zadosťučinenie:

17. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

17.1 Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 15/02, III. ÚS 10/02). Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

17.2 Sťažovatelia si uplatnili finančné zadosťučinenie každý v sume 8 000 eur. Túto výšku požadovaného primeraného zadosťučinenia odôvodňujú sťažovatelia okrem uvádzanej judikatúry ESĽP najmä povahou samotného konania, kde dlhotrvajúci postup okresného súdu prehlbuje ich neistotu v právnom postavení. Sťažovatelia nevedia, do kedy majú čakať, aby ich vec už bola definitívne ukončená. Žijú v stave neistoty, nevedia, či budú povinní niečo platiť alebo nie. Od toho sa odvíja aj ich samostatné hospodárenie. Peňažné prostriedky vyčlenené na obnovu bytového domu ostávajú „zamrznuté“ na účte. Nevie sa, či ich možno použiť na dokončenie a opravu diela, resp. na ďalšie investície, plány obnovy. Nevedia „sa pohnúť, preskakujú na mieste“. Nevedia, či nebude nutné z dôvodu neúspechu v spore navýšiť fond údržby a opráv, ergo, či je nevyhnutné, aby si každý jeden vlastník bytu odkladal ďalšie peniaze na úhradu všetkých týchto dlhov. Výška hrozacej žalovanej pohľadávky je dostatočným dôvodom na zásadný nepokoj. Ak sa k tomu pripočíta pomaly 8 rokov prebiehajúce konanie a každým dňom sa zvyšujúci tlak kladený na sťažovateľov v podobe narastajúcej sumy hrozacej zmluvnej pokuty, je výška požadovaného finančného zadosťučinenia dôvodná.

17.3 Ústavný súd bol názoru že pre dovriešenie ochrany porušeného základného práva sťažovateľov je potrebné priznať im finančné zadosťučinenie. Pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení bral do úvahy správanie sťažovateľov (opísané v bode 6 a 12 tohto nálezu), zložitost' veci, postup okresného súdu i dĺžku účasti jednotlivých sťažovateľov v preskúvanom konaní (■■■■■ od 2. júla 2015, ■■■■■ a ■■■■■ od 15. marca 2017 a ■■■■■ od 2. februára 2018). Na základe toho finančné zadosťučinenie je odstupňované sumami 1 000 eur, 800 eur a 500 eur (bod 3 výroku nálezu).

V.2. Trovy konania:

18. Ústavný súd napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 73 ods. 3 zákona

o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

19. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok roku 2020 (§ 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ďalej len „vyhláška“), ktorá bola podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky v sume 1087 eur.

20. Ústavný súd priznal náhradu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky právneho zástupcovi sťažovateľov JUDr. Petrovi Frankovi, PhD., advokátska kancelária s. r. o., Popradská 82, Košice. Odmena advokáta v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2021 je 1/6 z výpočtového základu, čo v zmysle citovaných ustanovení vyhlášky predstavuje sumu 181,17 eur zníženú o 50 % čiže na 90,585 eur, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, a režijný paušál sumu 10,87 eur. Náhrada za dva úkony právnej služby pri zastupovaní 64 osôb (úspešných v ústavnej sťažnosti) vykonaných v roku 2020 (2 úkony právnej služby x 90,585 eur výpočtový základ znížený na polovicu x 64 počet úspešných sťažovateľov v konaní pred ústavným súdom) spolu s režijným paušálom (2 úkony právnej služby x 10,87 eur režijný paušál) predstavuje sumu 11 616,62 eur (výrok štvrtý nálezu). Vyjadrenie sťažovateľov doručené ústavnému súdu v apríli 2021 neobsahovalo žiadnu novú argumentáciu, ktorou by sťažovatelia podporili záver o ústavnej neudržateľnosti postupu okresného súdu v napadnutom konaní, preto ústavný súd náhradu trov konania za tento úkon sťažovateľom nepriznal.

21. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

22. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie poslednému z účastníkov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2021

Peter Molnár
predseda senátu